

Sygn. akt VI Ka 942/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VI Wydział Karny Odwoławczy w składzie :

Przewodniczący: SSO Maciej Schulz (spr.)

Sędziowie: SSO Grażyna Szczęsna-Malowany

SSR del. Anna Zawadka

Protokolant apl. adw. Szymon Rawski

przy udziale prokuratora Mariusza Ejflera

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2014 r.

sprawy D. F. (1)

oskarżonego o przestępstwo z art. 229§3kk

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżonego i jego obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie

z dnia 28 maja 2013 r. sygn. akt III K 822/11

zaskarżony wyrok uchyla i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu dla Warszawy Pragi – Północ w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt VI Ka 942/13

UZASADNIENIE

W dniu 29 listopada 2011 roku Prokurator Prokuratury Rejonowej Warszawa Praga-Północ skierował przeciwko D. F. (1) akt oskarżenia, w którym zarzucił mu to, że w dniu 23 lipca 2010 roku na terenie Aresztu Śledczego W. B. złożył obietnicę wręczenia korzyści majątkowej w postaci pieniędzy w kwocie 200 zł funkcjonariuszowi Służby Więziennej J. K. (1) podczas i w związku z pełnieniem przez niego funkcji kontrolnych dotyczących przesyłki żywnościowej z zawartością środków odurzających, działając w celu skłonienia funkcjonariusza do naruszenia przepisów regulujących przebieg kontroli, tj. czyn z art. 229 § 3 k.k.

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie, III Wydział Karny, wyrokiem z dnia 28 maja 2013 roku (sygn.. akt III K 822/11) uznał oskarżonego D. F. (1) za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to na podstawie art. 229 § 3 k.k. skazał go i wymierzył mu karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności, orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu, zaś na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego z kosztów postępowania w całości.

Od wyroku w tego apelację wnieśli oskarżony oraz jego obrońca.

Z treści pierwszej z nich wynika, że oskarżony skarży wyrok w całości i stawia mu zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za jego podstawę, który mógł mieć wpływ na treść tego orzeczenia, tj. względnej przyczyny odwoławczej z art. 438 § 1 pkt 3 k.p.k. Skarżący kwestionuje w nim ustalony przez Sąd stan faktyczny,

wskazując na odmienny przebieg zdarzenia oraz podnosi, że w ramach postępowania dowodowego Sąd nie wyjaśnił rozbieżności zachodzących między treścią notatek służbowych, sporządzonych przez funkcjonariuszy Służby Więziennej po przedmiotowym zdarzeniu, a mających istotne znaczenie dla określenia jego przebiegu i ewentualnego zakwalifikowania zachowania oskarżonego jako czynu zabronionego. Oskarżony wniósł o uniewinnienie od zarzucanego mu czynu.

Obrońca w swojej apelacji zaskarżonemu w całości wyrokowi zarzucił:

I. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 4 i art. 7 k.p.k. w zw. z art. 5 § 2 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez błędną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, wyrażającą się w szczególności w:

- niezgodnej ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego oraz zasadami prawidłowego rozumowania ocenie zgromadzonych w sprawie dowodów, skutkującej uznaniem materiału dowodowego za w pełni spójny i w związku z tym uzasadniającej przyjęcie, że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu, w sytuacji gdy w dokumentacji z Aresztu Śledczego W.-B. istnieją rozbieżności w dokumentacji zdarzenia z dnia 23 lipca 2007 r. przemawiające na korzyść oskarżonego;

- przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów i dokonaniu jej w sposób niezgodny ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego oraz zasadami prawidłowego rozumowania, skutkujące uznaniem przekonujących wyjaśnień oskarżonego za niewiarygodne, przy jednoczesnym uznaniu za w pełni wiarygodne i rzetelne niekonsekwentnych zeznań świadka J. K. (1);

- niezasadnym odmówieniu wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonego i potraktowaniu ich wyłącznie jako linii obrony obranej na użytek niniejszego postępowania, przy jednoczesnym zaniechaniu wykazania, dlaczego Sąd uznał wyjaśnienia oskarżonego za niewiarygodne i stanowiące jedynie obronę na potrzeby postępowania linię obrony;

- niezgodnej ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego oraz zasadami prawidłowego rozumowania ocenie zgromadzonych w niniejszej sprawie dowodów, akcentując – wbrew zasadzie obiektywizmu – jedynie okoliczności niekorzystne dla oskarżonego oparte na niespójnych dowodach, w szczególności zaś na niekonsekwentnych zeznaniach świadka, przy jednoczesnym całkowitym pomijaniu i braku odniesienia się do tych dowodów i okoliczności, które przemawiały na korzyść oskarżonego, z ewidentnym naruszeniem zasady domniemania niewinności i bezstronności;

- rozstrzygnięciu wątpliwości, które wyłoniły się w toku przeprowadzonego przez Sąd pierwszej instancji postępowania na niekorzyść oskarżonego, a więc wbrew zasadzie *in dubio pro reo*

co miało istotny wpływ na treść wyroku, bowiem doprowadziło Sąd do przyjęcia, iż okoliczności popełnienia czynu nie budzą wątpliwości i do uznania zarzutu za udowodniony;

II. błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, mający oczywisty wpływ na treść wyroku, polegającym na przyjęciu, że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu, tj. zaproponował funkcjonariuszowi Służby Więziennej J. K. (1) udzielenie korzyści majątkowej w zamian za odstąpienie przez funkcjonariusza od czynności służbowych, w sytuacji, gdy całość materiału dowodowego poddany prawidłowej ocenie nie daje podstaw do przyjęcia tak daleko idących wniosków (pewności stwierdzeń co do popełnienia czynu przez oskarżonego) i przyjęcia takich ustaleń faktycznych;

ponadto – z daleko posuniętej ostrożności procesowej – na wypadek uznania przez Sąd II instancji, że Sąd I instancji nie dopuścił się naruszenia przepisów postępowania i prawidłowo ustalił stan faktyczny;

III. obrazę prawa materialnego, tj. art. 229 § 3 k.k., poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie wskutek przyjęcia, że przypisany oskarżonemu czyn wyczerpał ustawowe znamiona kwalifikowanej postaci przestępstwa

łapownictwa czynnego z art. 229 § 3 k.k., w sytuacji, gdy prawidłowa wykładnia tego przepisu powinna prowadzić do zakwalifikowania zarzucanego oskarżonemu czynu jako przestępstwa z art. 229 § 1 k.k.,

Mając na uwadze powyżej sformułowane zarzuty, obrońca wniósł o:

1. zmianę wyroku Sądu I instancji i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu z art. 229 § 3 k.k., ewentualnie
2. uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji,
3. zasądzenie na rzecz obrońcy z urzędu kosztów pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu, jednocześnie oświadczając, że koszty nie zostały opłacone w całości ani części.

Sąd zważył, co następuje.

Apelacja obrońcy oskarżonego, jak i oskarżonego osobiście, zasługuje na uwzględnienie w zakresie, w jakim podnosi się w niej zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, mającego istotny wpływ na treść wyroku. Skarżący słusznie wskazują na występującą w materiale dowodowym istotną rozbieżność między wersjami zdarzenia opisanymi w notatkach służbowych, jak również wynikającą z zeznań świadka.

Należy zauważyć, że w treści nieoznaczonej datą notatki służbowej, skierowanej przez świadka J. K. (1) do dyrektora Aresztu Śledczego W. B. (k. 32), jak również notatki służbowej dowódcy zmiany C. Ś. z dn. 23 lipca 2010 r. (k. 27) oraz w raporcie z przebiegu służby (k. 73), dotyczących zdarzenia związanego z wykryciem suszu roślinnego w paczce żywnościowej skierowanej do D. F. (1), brak jest jakiegokolwiek informacji o obietnicy udzielenia korzyści majątkowej, jaką miał złożyć oskarżony wobec funkcjonariusza. Informacji tej nie ma również w protokołach przesłuchania w/w w charakterze świadka z dn. 23 lipca 2010 r. (k. 33-34). Tymczasem w znajdującej się w aktach notatce służbowej sporządzonej przez J. K., datowanej na dzień 23 lipca 2010 r. (k. 16), znajduje się już informacja o tym, że oskarżony miał zaproponować mu korzyść majątkową w kwocie 200 zł w zamian za odstąpienie od czynności służbowych i wydanie mu zawiątek foliowych na następnej służbie dziennej, tj. dnia 27 lipca 2010 r., o której to propozycji funkcjonariusz powiadomił dowódcę zmiany.

Wątpliwości pojawiają się również w odniesieniu do treści samej propozycji, którą miał sformułować oskarżony w stosunku do funkcjonariusza Służby Więziennej. We wskazanej wyżej notatce (k. 16) wskazano, że obietnica udzielenia korzyści majątkowej została złożona w zamian za dokonanie naruszenia przez funkcjonariusza przepisów prawa, tj. oddania oskarżonemu nielegalnego towaru, ujawnionego w trakcie kontroli. W ten sam sposób J. K. zeznał przesłuchany w dn. 6 grudnia 2010 r. w charakterze świadka w postępowaniu przygotowawczym (k. 66-67). Tymczasem w zeznaniach złożonych przed sądem na rozprawie głównej (k. 205-206) świadek stwierdził jedynie, że kwota została mu zaproponowana za odstąpienie od czynności służbowej, tzn. aby nie powiadamiał o tym fakcie dowódcy. W zeznaniach tych brak jest wskazania, że łapówka została zaproponowana w zamian za przekazanie oskarżonemu nielegalnej zawartości paczki, tj. trzech zawiątek z suszem roślinnym, co stanowi istotną różnicę w stosunku do zeznań złożonych w toku postępowania przygotowawczego. Wobec tego nie wyjaśnione w dostateczny sposób, od jakiej konkretnie czynności służbowej funkcjonariusz miał odstąpić w zamian za zaproponowaną kwotę. Należy zauważyć, że w świetle obecnie zgromadzonego materiału dowodowego istnieją przynajmniej trzy opcje, czego odstąpienie od czynności miałyby dotyczyć: kontroli paczki – co spowodowałoby przekazanie w ręce oskarżonego jej nielegalnej zawartości; powiadomienia przełożonego o wykryciu substancji zabronionych w paczce; zainicjowania przez funkcjonariusza postępowania dyscyplinarnego w tej sprawie. Ma rację obrońca, że w tym ostatnim przypadku nie może być mowy o naruszeniu przepisów prawa w rozumieniu art. 229 § 3 k.k., gdyż decyzja o skierowaniu takiego wniosku ze swej natury charakteryzuje się pewnym stopniem uznaniowości, co oznacza, że nie musi stanowić on bezwzględnie obowiązku wynikającego z przepisów (co wynika również z powołanego przez Sąd I instancji wyroku SN z dn. 11 listopada 1985 r., V KRN 801/85, OSNPG 1986, nr 6, poz. 81).

Sąd pierwszej instancji, ustalając stan faktyczny w sprawie, nie odniósł się do wskazanych wyżej rozbieżności i błędnie ocenił w uzasadnieniu wyroku, że zeznania świadka są w pełni spójne i konsekwentne. Należy uznać, że sprzeciwia się to zasadzie wyrażonej w art. 7 k.p.k., nakazującej organom procesowym kształtować przekonanie z uwzględnieniem wszystkich przeprowadzonych dowodów. Sąd nie podjął również w toku sprawy wystarczających działań zmierzających do właściwego wyjaśnienia pojawiających się wątpliwości co do przebiegu zdarzenia, nie wskazał, na czym w ocenie Sadu miało polegać „odstąpienie od czynności służbowych”, ani nie wskazał w uzasadnieniu, dlaczego przyjął i uznał za stosowną kwalifikację zawartą w akcie oskarżenia, a wynikającą z poczynionych przez prokuratora w postępowaniu przygotowawczym ustaleń, iż oskarżony zaproponował łapówkę funkcjonariuszowi w zamian za przekazanie mu nielegalnej zawartości paczki. Ten brak postępowania dowodowego uniemożliwia obiektywne stwierdzenie czy czyn oskarżonego wyczerpuje znamiona podstawowego typu przestępstwa z art. 229 § 1 k.k., czy też jego kwalifikowanej formy z art. 229 § 3 k.k., co w związku ze zróżnicowanymi granicami ustawowego zagrożenia, przewidzianego w powyższych przepisach, znacząco wpływa na potencjalną odpowiedzialność karną oskarżonego.

W zakresie, w jakim w apelacji obrońcy oskarżonego podniesiono zarzuty obrazy prawa procesowego, mogącego mieć wpływ na treść orzeczenia, należy uznać, że są one w istocie rozwinięciem zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych i dotyczą tej samej wady orzeczenia. W zakresie, w jakim apelacja oskarżonego dotyczy obrazy przepisów prawa materialnego, tj. niewłaściwego zastosowania art. 229 § 3 k.k. zamiast art. 229 § 1 k.k., należy uznać, że jest wtórny wobec stwierdzonego błędu w ustaleniach faktycznych, stanowiących podstawę zakwalifikowania czynu z odpowiedniego przepisu Kodeksu karnego.

Wobec stwierdzenia powyższej wady, mającej istotny wpływ na treść orzeczenia, a zważywszy na treść art. 437 § 2 k.p.k. oraz art. 453 § 1 k.p.k., wobec konieczności przeprowadzenia dalszego postępowania dowodowego co do istoty sprawy, Sąd orzekł o uchyleniu zaskarżonego wyroku i przekazaniu sprawy Sądowi Rejonowemu dla Warszawy Pragi-Północ do ponownego rozpoznania.

Wobec uchylenia zaskarżonego orzeczenia i skierowania go do ponownego rozpoznania, zgodnie z art. 626 § 1 k.p.k., Sąd nie orzekł o kosztach procesu, gdyż wyrok nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie i obowiązek ten spoczywa na rozpoznającym sprawę Sądzie I instancji.

Przy ponownym rozpatrzeniu sprawy Sąd pierwszej instancji wyjaśni wątpliwości pojawiające się w sprawie i dokona ponownego ustalenia stanu faktycznego w oparciu o całokształt materiału dowodowego, oceniając jego kompletność i wiarygodność. W szczególności Sąd powinien ustalić, dlaczego w odniesieniu do przedmiotowego zdarzenia sporządzone zostały dwie różnobrzmiące notatki służbowe i wyjaśnić zachodzące między nimi rozbieżności. Sąd przesłucha ponownie świadka J. K. (1) na okoliczność, za odstąpienie od jakiej dokładnie czynności oskarżony miał proponować mu korzyść majątkową, celem ustalenia prawidłowej kwalifikacji prawnej zarzucanego czynu, a ponadto w celu wyjaśnienia przyczyn wskazanych wyżej rozbieżności oraz różnic między zeznaniami złożonymi przez niego w postępowaniu przygotowawczym (k. 33-34, 66-67) oraz na rozprawie głównej (k. 205-206).